

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

Reisgids CUBA

Christopher P. Baker
Fotografie: Pablo Corral Vega en
Cristobal Corral Vega

Inhoud

De reis indelen 8

Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige Cuba 14 Eten en drinken 24 Geschiedenis 26
Het landschap 40 De architectuur 48 Kunst en cultuur 56

Havana 63

Inleiding en kaart 64 Wandeling door Habana Vieja 70
Cubaanse sigaren 80 Behoud van het geloof 92

Het Verre Westen 101

Inleiding en kaart 102 Mogotes 106 Tabaksteelt 110
Rit langs de noordkust 114

Het noorden van West-Cuba 117

Inleiding en kaart 118 Che Guevara 126

Het zuiden van West-Cuba 131

Inleiding en kaart 132 Het koloniale erfgoed 142
Wandeling door koloniaal Trinidad 146

Centraal-Cuba 153

Inleiding en kaart 154 Het rif 160 Wandeling door koloniaal
Camagüey 164

West-Oriente 169

Inleiding en kaart 170 Honkbalkoorts 174 Rit van Holguín naar Banes 180
Suikerriet 184

Oost-Oriente 197

Inleiding en kaart 198 Wandeling door historisch Santiago de Cuba 204
Rum 210 Rit van Santiago de Cuba naar Marea del Portillo 216

Archipiélago de los Canarreos 223

Inleiding en kaart 224

Reiswijzer 231

Hotels en restaurants 238 Winkelen 255 Uitgaan en activiteiten 259
Register Fotoverantwoording 270

*Pagina 2-3: een torentje van Fortaleza de San Carlos de la Cabaña dat over Havana uitkijkt.
Links: zon, strand, water en koraalriffen behoren tot de vele verlokkingen die Cuba te bieden heeft.*

Bewust reizen

Verstandige reizigers gaan doelgericht op pad om alles uit hun reis te halen. Door bewust te reizen draagt u bij aan het behoud van de natuur, historie en culturele rijkdom van de plaatsen die u bezoekt. Daarmee verrijkt u ook uw eigen reiservaring.

Hoe reist u bewust?

- Bedenk dat uw aanwezigheid van invloed is op de plaatsen die u bezoekt.
- Besteed uw tijd en geld zodanig dat u iets bijdraagt aan de couleur locale (dat maakt uw verblijf ook interessanter).
- Respecteer het natuurlijke en culturele erfgoed van uw bestemming.
- Respecteer de lokale gebruiken en tradities.
- Toon de lokale bevolking uw waardering voor de interessante of unieke aspecten van hun streek, zoals het landschap, de historische dorpjes en gebouwen, de muziek of het eten.

- Trek af en toe uw portemonnee en steun kleine ondernemers die zich inspinnen om de bijzondere eigenschappen van een plaats te behouden. Zoek naar lokale winkeltjes, restaurants, pensions. Maak gebruik van reisorganisaties die trots en hart voor hun omgeving uitstralen. Mijd bedrijven die afbreuk doen aan het karakter van een plek.
- Zorg ervoor dat u mooie herinneringen en verhalen mee naar huis neemt, in de wetenschap dat u iets hebt bijgedragen aan het voortbestaan en de ontwikkeling van uw bestemming.

Deze manier van reizen wordt geotoerisme genoemd en valt te omschrijven als 'toerisme dat het geografische karakter van een plek – omgeving, cultuur, uitstraling en erfgoed – en het welzijn van de inwoners ondersteunt of versterkt'. Meer informatie over geotoerisme is te vinden op de website nationalgeographic.com/travel/geotourism.

Reisgids

CUBA

Over de auteur en de fotografen

Na zijn studie geografie aan de Universiteit van Londen en Latijns-Amerikaanse studies te hebben gevolgd in Liverpool, vestigde **Christopher P. Baker** (*christopherbaker.com*) zich in Californië en begon hij een carrière als reisjournalist, fotograaf en docent. Hij schreef verscheidene reisgidsen over Cuba en Havana, waaronder *Mi Moto Fidel: Motorcycling Through Castro's Cuba* en *Cuba Classics: A Celebration of Vintage American Automobiles*. Daarnaast werkte hij mee aan reisgidsen over Colombia, Costa Rica, de Dominicaanse Republiek en Panama. In 2008 won Baker de Lowell Thomas Award voor reisjournalistiek. Als auteur en fotograaf werkte hij mee aan diverse publicaties voor *National Geographic Traveler* en *Newsweek*. Hij was gastspreker voor National Geographic in Cuba, de National Press Club en de World Affairs Council. Hij werkte mee aan uitzendingen voor National Geographic Channel, CNN, NPR en vele andere radio- en televisiezenders. Daarnaast is hij reisleader van een culturele reis door

Cuba en hij begeleidt een motortour door het land.

De Ecuadoraanse fotojournalist, kunstenaar en jurist **Pablo Corral Vega** maakte vier fotoboeken: *Bare Earth*; *Silent Landscapes: The Andes of Ecuador*, *Ecuador: From Magic to Mirror* en de National Geographic-uitgave *Andes*. Hij is de oprichter en directeur van *nuestramirada.org*, een netwerk van Latijns-Amerikaanse fotojournalisten, en een van de bestuurders van Pictures of the Year Latin America, de grootste competitie van zijn soort in de regio. Corral Vega werkt voor *National Geographic* en andere tijdschriften en woont in Quito in Ecuador.

Cristobal Corral Vega werkte mee aan verscheidene documentaires en was fotograaf voor vele uitgaven. Tot zijn onderwerpen behoren stierengevechten, religieuze kunst, woninginrichting en toerisme. Hij is auteur van het boek *Ecuador: Espacios de Luz* en werkte mee aan *Ecuador: De la Magia al Espanto*.

De reis indelen

Wie Cuba bezoekt, ontdekt een sensuele, vaak surrealistische eilandstaat die het beste van het Caribisch gebied en Latijns-Amerika in zich verenigt. Er hangt een unieke sfeer van vervlogen tijden. U maakt een reis terug naar de jaren 50.

U ontdekt er niet alleen het bruisende leven in de kleurrijke, onweerstaanbare hoofdstad Havana, maar ook de charme van Trinidad, Remedios en andere koloniale steden, de tijdloze schoonheid van het platteland, waar de os nog voor de ploeg staat, en de oogverblindende stranden. En niet te vergeten de swingende wereld van muziek, dans en beeldende kunst. Het is het culturele gezicht van een communistisch land dat voortdurend blijft verbazen.

VERVOERSMOGELIJKHEDEN

Cuba is het grootste Caribische eiland, het is ongeveer 1300 km lang, en heeft een uitgebreid maar niet al te goed onderhouden wegennet. Het valt niet mee om een rondreis te maken. Er zijn binnenlandse vluchten tussen de grote steden, maar de vliegtuigen zijn vaak oud en weinig gerieflijk, de veiligheid is soms twijfelachtig.

De twee (staats)maatschappijen voor binnenlandse vluchten zijn Aerogaviota (alternativeairlines.com/aerogaviota) en Cubana de Aviación (cubana.cu).

Met de comfortabele touringcars van Viazul (viazul.wetransp.com) kunt u de meeste steden en bezienswaardigheden bereiken. De lijnbussen van Ómnibus Nacionales worden door de Cubanen zelf gebruikt en rijden op korte trajecten in en tussen steden; deze bussen zijn vaak niet veel meer dan omgebouwde vrachtwagens. U kunt ook per trein van Havana naar de belangrijkste steden reizen, zelfs tot aan Santiago de Cuba, dat ruim 900 km ten zuidoosten van de hoofdstad ligt. In de steden is altijd wel een taxi te vinden, maar de staat van onderhoud laat meestal te wensen over. Bij grote hotels staan vaak taxi's te wachten. Over het algemeen zijn taxi's erg goedkoop en ze komen vaak op plekken waar bussen niet komen.

Het standbeeld van Che Guevara met het Kind van de Revolutie in Santa Clara.

Avontuurlijke reizigers kunnen een auto huren om Cuba te doorkruisen. De meeste wegen zijn verhard, maar er zijn vele hinderissen, zoals gaten in het wegdek, loslopende dieren, ossenwagens en ander langzaam verkeer. Dat is zelfs het geval op de *autopista*, de snelweg van Pinar del Río in het westen naar Sancti Spíritus in het oosten (ongeveer 530 km). Pas op voor verraderlijke clausules in het contract; zo kan er in een contract staan dat de huurder verantwoordelijk is voor het onderhoud van de auto.

De verplichte verzekering dekt niet alle ongelukken. Als er gewonden of zelfs doden vallen, komt de veroorzaker van het ongeluk vaak in de gevangenis terecht. Het aantal huurauto's op Cuba is beperkt, dus reserveer tijdig. De staatsverhuurbedrijven zijn Cubacar (*cuba-car.com*), Havanautos (*havanautos.com*). Alle reserveringen lopen via Transtur (*transtur.com*) en Via Rent-A-Car (*tel. 7/6469334*).

ALS U MAAR EEN WEEK DE TIJD HEBT

De afstanden op Cuba zijn groot en een week is te kort om het hele eiland te bekijken; daarvoor zou u minstens tien dagen moeten uittrekken. Dus is het verstandig een keuze te maken tussen een reis naar Havana en omstreken in het noordwesten of Santiago de Cuba in het zuidoosten. Naar beide steden gaan directe vluchten vanuit Europa.

Een week in en om Havana zou er als volgt kunnen uitzien: op **dag 1** een rondwandeling langs de vier grote pleinen van Habana Vieja (Oud-Havana), ten oosten van het centrum. **Dag 2:** een wandeling door het westelijk deel van Habana Vieja, met de historische gebouwen rond het Parque Central, het Capitolio (het voormalige regeringsgebouw), de boulevard Paseo del Prado en musea zoals het Museo Nacional de Bellas Artes en het Museo de la Revolución. Op **dag 3** een bezoek aan de chique wijk Vedado, met de Plaza de la Revolución, de neoklassieke Universidad de La Habana, het modernistische Hotel Riviera uit de jaren 50

NIET MISSEN:

- De sfeervolle oude straatjes van Habana Vieja **64-74**
- Een daiquiri in de stamkroeg van Hemingway, El Floridita **79**
- Wandelen en vogels kijken in de Sierra del Rosario of de Sierra del Escambray **104, 140**
- Het revolutionaire spoor van Che Guevara volgen **126**
- De klinkerpleintjes van het koloniale Trinidad **146-147**
- Dansen tijdens het carnaval van Santiago de Cuba **202**
- Het wondermooie koraal bij Isla de la Juventud **224-230**

en het Cementerio Colón, waar bijzondere mausoleums staan. Ga een keer dineren bij La Guarida (het beste particuliere restaurant van Havana) en sla ook de beroemde shows in het Tropicana niet over.

TOERISTEN-INFORMATIE

Het Cubaanse Ministerie van Toerisme heeft geen kantoor in Nederland of België, maar wel in Engeland (*167 High Holborn, London WC1V 6PA, tel. 020/7240-6655, travel2cuba.co.uk*). Het ministerie kan brochures mailen en vragen beantwoorden, maar organisaties die gespecialiseerd zijn in reizen naar Cuba zijn betrouwbaarder. Raadpleeg ook *nederlandwereldwijd.nl/reisadvies/cuba*. Op Cuba heeft Infotur (*Calle 24 no. 303/3ra y 5ta Ave. Miramar, Playa La Habana, tel. 7/204-0624, infotur.cu*) vestigingen in alle grote provinciale steden en vaak is er in de meeste grote hotels en op vliegvelden is er wel een *buró de turismo*. Voor algemene informatie kunt u ook terecht bij reisorganisaties zoals **Cubanacán, Cubatur, Gaviota en Ecotur**.

WANNEER GAAN?

Cuba heeft een heet en vochtig, tropisch klimaat, hoewel er ook enkele drogere gebieden zijn. Er zijn twee seizoenen: het droge (dec.-apr.) en het natte (mei-nov.). Het natte seizoen is het heetst en kan soms verstikkend klam zijn. Naar het oosten toe wordt het steeds warmer; vermijd Santiago de Cuba in de zomer. Het orkaanseizoen loopt van juli tot november, hotels bieden dan vaak voordelige arrangementen aan.

De winter is meestal zonnig en warm, maar er kunnen van december tot maart ook koufronten passeren. De mooiste periode om Cuba te bezoeken is februari-april, als het weer zacht is en de lucht kristalhelder.

Naast het weer is er ook het politieke klimaat om rekening mee te houden. Hoewel het steeds gemakkelijker wordt om Cuba te bezoeken, gelden er wel bepaalde regels en restricties. Zo hebt u nog altijd een visum nodig. (Zie ook Reiswijzer p. 233.)

Ga op **dag 4** naar Las Terrazas (per auto of met een excursie), een ecologische gemeenschap in de Sierra del Rosario, ongeveer 80 km ten westen van Havana. Overnacht hier en rijd op **dag 5** naar Viñales, een kleine 100 km verder naar het westen, waar tabaksplantages afgewisseld worden door bijzondere landschappen. Ga terug naar Havana voor een overnachting en rijd op **dag 6** naar Trinidad, een koloniale stad die op de Werelderfgoedlijst van de Unesco staat (350 km ten zuidoosten van de hoofdstad). Wandel op **dag 7** door de oude klinkerstraatjes en overpleintjes waar de tijd heeft stilgestaan. Rijd 's middags terug naar Havana.

Als u kiest voor Santiago de Cuba kunt u op **dag 1** een tocht per koets door het oude centrum te maken. Gebruik de rest van **dag 1** en **dag 2** om rond te wandelen en musea te bezoeken. Aanraders zijn een excursie naar het Spaans-koloniale fort Castillo El Morro en het bedevaartsoord Basilica del Cobre. Ga op **dag 3** naar het dorp Siboney of het Parque Baconao aan de oostkant van de stad. Huur op **dag 4** een auto en rijd via Guantánamo en de Zoológico de Piedra naar Baracoa (een kleine 200 km oostwaarts). Baracoa is de oudste stad van Cuba. Besteed de ochtend van **dag 5** aan een rondwandeling door het historische centrum en rijd daarna nog een paar kilometer verder oostwaarts voor een boottochtje op de Río Yumurí. Beklim op **dag 6** de El Yunque; er zijn diverse organisaties in Baracoa die excursies verzorgen. Keer de volgende dag terug naar Santiago de Cuba om vandaar weer naar huis te vliegen.

ALS U MEER TIJD HEBT

Cuba heeft ongelooflijk veel moois en interessants te bieden. Tijdens een veertien-daagse vakantie kunt u de bovenstaande twee programma's combineren. Een derde week biedt u de kans om ook naar het gebied ten oosten van Havana te gaan, om te beginnen het strand van Varadero (140 km van de hoofdstad). Volg het voetspoor van de revolutionairen in Santa Clara (140 km

GELDZAKEN

Cuba is echt een casheconomie. De officiële munteenheid is de Cubaanse pesos (CUP). Wissel kleine hoeveelheden, want de koers fluctueert sterk en overgebleven pesos zijn nauwelijks te wisselen. Op dit moment is de euro de beste buitenlandse munt en daardoor wil vrijwel iedereen in euro's worden uitbetaald. In de grote hotels kunt u met creditcard betalen. ATM's zijn tegenwoordig overal beschikbaar, maar omdat u niet met een gewone bankpas kunt pinnen, is het zaak ook voldoende contante euro's (geen dollars) mee te nemen (zie ook p. 236).

Cubanen weten zich heel goed te vermaken: er wordt veel domino gespeeld.

verder oostwaarts) en bezoek het museum en mausoleum van Che Guevara. Ga terug in de tijd in het koloniale stadje Remedios (50 km verder naar het oosten) en ontdek Camagüey, de 'stad der pleinen' (een kleine 600 km ten oosten van Havana).

Vanuit Santiago de Cuba kunt u het koloniale Holguín bezoeken (130 km

noordwaarts) en het nabij gelegen Birán, de geboorteplaats van Fidel en Raúl Castro. Hier wacht u een stevige wandeltocht naar Castro's oude guerrilla-hoofdkwartier La Comandancia de la Plata. Het resort Guardalavaca (145 km naar het noorden) biedt hotels, strandplezier, tochtjes per catamaran of stoomtrein, en dolfijnenshows.

VEILIGHEID OP CUBA

U kunt Cuba veilig bezoeken. In de steden krijgen toeristen zelden met geweld te maken, op het platteland nooit. De arme wijken Centro en Cerro in Havana zijn probleemgebieden en daar worden toeristen soms beroofd. Bij bezienswaardigheden is altijd politie op de been. Toch is de kleine misdaad toegenomen met het toerisme; in drukke gebieden zijn zakkenrollers actief en soms zijn kamermeisjes op uw bezittingen uit. Ook toeristen die seksuele contacten met Cubanen aanknopen worden vaak beroofd, soms na toediening van drugs. Verklein het risico door 's nachts niet alleen de straat op te gaan, kopieën van uw paspoort en documenten te maken en de originelen in uw hotelkluisje te bewaren.

Laat nooit iets onbeheerd achter. (Zie ook Reiswijzer p. 236-237.)

Veelvoorkomende oplichterij:

- U wisselt geld bij een Cadeca (officieel wisselkantoor) of hotel en krijgt geen bonnetje dat de wisselkoers vermeldt. U bent waarschijnlijk opgelicht.
  - In een restaurant worden drankjes op de rekening gezet die u niet hebt gebruikt.
- U hebt een hotelkamer of excursie vooruitbetaald en krijgt een goedkopere kamer of rondleiding, maar geen restitutie.

Let in steden op zakkenrollers:

- Draag uw geld op uw lijf, in een tasje om uw middel of nek en altijd onder uw kleding.
  - Neem niet meer geld mee dan u nodig hebt.
  - Laat sieraden thuis of in de safe van het hotel.

Geschiedenis en cultuur

Het huidige Cuba **14-23**

Ervaar: verblijf bij een Cubaanse familie **23**

Eten en drinken **24-25**

Ervaar: dineren als de Cubanen **25**

Geschiedenis **26-39**

Het landschap **40-46**

Ervaar: spring in het zadel **43**

Ervaar: toerisme met een goed doel **45**

Ervaar: vogelspotten op zijn best **47**

De architectuur **48-53**

Cruises naar Cuba **54-55**

Kunst en cultuur **56-62**

Ervaar: leer salsadansen **60**

Ervaar: muziek in Havana **62**

Het huidige Cuba

Cuba is het eiland van majestueuze palmen en eindeloze suikerrietvelden. Het is ook het land van revoluties, opzwepende muziek en overweldigende charme. Dit ongreepbare, boeiende land kent vele mysteriën en vreemde tegenstellingen. Bezoekers houden van de levenslustige en spontane Cubanen met hun heerlijke rum en zwoele ritmes.

Cuba ligt slechts 150 km van de neonverlichte winkelcentra en hypermoderne fastfood-restaurants van Florida. Toch ligt het er door de politieke en culturele kloof ver vandaan. Ondanks zes decennia Amerikaans-Cubaanse animositeit heeft Cuba niets van zijn

romantische aantrekkingskracht verloren en het toerisme bloeit als nooit tevoren.

Een bezoek aan Cuba is een tijdreis en roept herinneringen op aan de jaren 50, toen de stad volgens Somerset Maugham 'een zonnige plaats voor duistere types' was.

Havana bij avond: links torent Hotel Nacional, gebouwd in 1930, boven Malecón uit.

Cuba's oude elan is echter springlevend, zelfs in de meest afgelegen delen van de stad. Overal in Havana, zij het minder dan enkele jaren geleden, rijden de klassieke Amerikaanse auto's rond, zoals plompe Chevrolets, met chroom overladen Chryslers, en Studebakers met een grote, grijnzende grille. Met hun nostalgische voorkomen doen ze de songs van Elvis Presley uit dezelfde tijd herleven. Deze vehikels vol vergane glorie zijn een metafoor voor de toestand van het eiland, met name die in de steden, die vaak eerder aan klassieke ruïnes dan aan moderne metropolen doen denken. Het verval maakt echter deel uit van de raadselachtige charme van het land

Cuba's koloniale steden, waaronder Camagüey, Remedios, Santiago de Cuba en Trinidad, bezitten prachtige architectonische gebouwen. De huizen dateren uit alle tijden en hebben vele stijlen. Spaanse 18e-eeuwse kathedralen gaan er samen met Franse

Havana herinnert aan de jaren 50, toen de stad volgens Somerset Maugham 'een zonnige plaats voor duistere types' was.

19e-eeuwse rococoarchitectuur, terwijl art-decotheaters uit de jaren 20 van de vorige eeuw zich tussen de koele arcades van oude *mudejar*-paleizen hebben genesteld. Gelukkig wordt een groot deel van de koloniale architectuur van Cuba tegenwoordig beter onderhouden.

Buiten de steden zijn andere tijdloze kenmerken te zien. Koningpalmen met zilveren bladen rijzen uit boven tabaksvelden, die liefdevol bewerkt worden door *guajiros* ('boeren') met strooien hoeden. Ossen lopen voor de ploeg over de okerkleurige grond of trekken karren vol suikerriet over de landwegen. Cuba is synoniem met suiker en overal zijn suikerrietvelden te zien. De exotische, tropische schoonheid van Cuba heeft veel aan dergelijke rustgevende landschappen te danken. Daarnaast zijn er de verblindend witte stranden en ongelooflijk blauwe zee als in een reclame voor Cubaanse rum. En er zijn bergen, die een paradijs vormen voor wandelaars en vogelaars. Het is niet moeilijk te begrijpen waarom Cubanen hun eiland *Mi cubita bella* noemen ('Mijn mooie kleine Cuba'). Cuba heeft echter veel meer te bieden dan clichématige exotische beelden

Wat bezoekers het meest verrukt is de mogelijkheid tot avontuur, de levenslust en spontaneiteit van de Cubanen en de wijze waarop ze met muziek en dans een sensuele sfeer weten te scheppen. Toeristen die zich beperken tot de bezienswaardigheden

Nabij Baracoa de auto in de Río de Miel wassen: Cubanen koesteren hun cacharros uit de jaren 50.

zonder zich onder de bevolking te mengen, zullen het eiland verlaten zonder de werkelijke magie van Cuba meegemaakt te hebben.

U kunt uw vakantie volledig doorbrengen in Havana, met zijn musea, theaters en nachtclubs, zijn zoete rum en zijn wereldberoemde sigaren die vers uit de werkplaats komen. Maar dans en traditionele muziek vindt u vooral in Santiago de Cuba. Bij de Jardines de la Reina kunt u duiken, de lagune Ciénaga de Zapata is er voor sportvissers; de regenwouden van de Cuchillas del Toa zijn een paradijs voor vogelaars en wie wil wandelen, moet in de Sierra del Escambray zijn. Deze hoogten laten nog maar een klein deel van Cuba zien. Daarom, en om vele andere redenen, keren veel bezoekers weer naar Cuba terug.

DE CUBANEN

De Cubaanse cultuur is diep in de Spaanse en Afrikaanse tradities geworteld en de 11,2 miljoen Cubanen zijn zich goed bewust van hun erfgoed. Ze zijn zeer nationalistisch en

combineren hun liefde voor traditie met een progressieve instelling. Ze zijn trots op hun karakteristieke identiteit, hun *cubanía*, die voor een groot deel is ontstaan tijdens het socialistische experiment van Fidel Castro.

De oorspronkelijke bevolking van Cuba bestond naar schatting uit 300.000 inheemse inlanders. In de gebieden die het eerst door de Spanjaarden werden bezocht, leefden voornamelijk Taino, leden van de indiaanse Arawakstam uit Zuid-Amerika. De meesten van hen overleden door de wreedheid van de 16e-eeuwse Spaanse conquistadores en de ziektes die zij met zich meebrachten. Toen de Spaanse kolonisten suikerriet gingen verbouwen, werden de eerste Afrikaanse slaafge- maakten aangevoerd. In de loop der eeuwen zijn er zo'n 600.000 naar Cuba overgebracht. In de 18e en 19e eeuw kregen de Spanjaarden gezelschap van kooplieden, zeevaarders en ondernemers uit Europa die snel integreerden in de Spaanssprekende cultuur. Eind 18e eeuw zorgden grote groepen immigranten uit Frankrijk voor een sterke Franse invloed.

In de 19e eeuw vestigden talloze Chinese contractarbeiders zich in Centraal-Havana. In deze periode trokken ook veel Amerikanen naar Cuba, terwijl omgekeerd Cubaanse emigranten naar de VS vertrokken. Dit was een beslissende fase in de vorming van de Cubaanse nationale identiteit omdat er Noord-Amerikaanse normen en waarden werden geïntroduceerd. Toen er in 1898 een eind kwam aan het Spaanse koloniale regime werden die normen als standaard gehanteerd.

Begin 20e eeuw vestigden zich Jamaicanen in de provincies Santiago en Guantánamo en hier wordt nog steeds veel Engels gesproken. Noord-Amerikanen bleven massaal naar het eiland trekken en in de eerste helft van de 20e eeuw waren het Amerikaanse zakenlui die hun stempel drukten op de handel en het sociale leven van Havana. Als gevolg van de revolutie van 1959 verlieten vrijwel alle buiten Cuba geboren ingezetenen het eiland. En met hen tienduizenden Cubanen. Ze werden geleidelijk aan vervangen door Russen en andere Oost-Europeanen, die gemeden werden door de Cubanen en een geïsoleerd bestaan leidden. Tegenwoordig bestaat de buitenlandse bevolking voornamelijk uit Canadese en Europese zakenmensen.

De relatie met de VS blijft beladen, maar de Cubanen hebben niets tegen de Amerikanen zelf. Toeristen uit de VS zijn zeer welkom en worden gezien als vrienden uit een ver verleden.

HET CUBAANSE KARAKTER

De Cubaanse identiteit is gevormd door zes decennia socialisme, dat gericht was op het aanpassen van het menselijke karakter tot een 'nieuwe mens', iemand die eerst kijkt wat de samenleving nodig heeft voordat hij zijn eigen ambities vervult. Cubanen houden sterk rekening met anderen. Ze zijn genereus, vergevingsgezind en delen het kleine beetje dat ze hebben. Ze zijn vol vertrouwen, zeer spontaan en gaan blijmoedig om met tegenslag. Cubanen hechten ook veel waarde aan persoonlijke reinheid en hebben geen

moeite met lichamelijk contact. (Een van de redenen waarom ze de Russen niet mochten was omdat die geen deodorant gebruikten.) Ze houden van een grap en staan bekend om hun scherpe humor. De meeste *chistes* ('grap-pen') hebben betrekking op zichzelf of op de absurditeiten van het leven op Cuba. De bevolking is zeer belezen en legt een intellectuele nieuwsgierigheid aan de dag doordat de regering altijd het belang van educatie heeft ingezien. Een deel van de educatie (en een belangrijk aspect van de 'opleiding tot de Nieuwe Mens') is het verrichten van fysieke arbeid. Stadskinderen werden tot voor kort als seizoensarbeiders naar het platteland gestuurd waar ze een gezonde arbeidsmoraal meekregen.

Cubanen zijn zeer patriotistisch en trots op de onafhankelijkheid die de revolutie hun heeft opgeleverd. Niettemin zijn de meeste Cubanen dol op de Amerikaanse cultuur. Jongeren kleden zich volgens de allerlaatste mode, voor zover het budget dat toelaat. Cubanen hebben ook een hoge arbeidsmoraal. Ze zijn zeer ondernemend en inventief,

HANDIGE UITDRUKKINGEN

- **Compañero en compañera.** Algemeen betekent dit 'vriend' (zowel man als vrouw); sinds de revolutie vervangt het *señor* (meneer) en *señora* (mevrouw).
- **Esta en candela.** Letterlijk 'in brand staan'; duidt op netelige situaties, zoals 'Hij is niet te vertrouwen' of 'ik ben blut'.
- **No es facil.** 'Het is niet gemakkelijk', referend aan het dagelijks leven.
- **Ojala!** Betekent zoiets als 'Ik hoop het' maar heeft ook iets pessimistisch, zoals: 'Mocht ik willen!'
- **Patria o muerte.** 'Het vaderland of de dood.' Dit is de Cubaanse aansporing de revolutie te allen tijde te steunen.

Havana

- Inleiding **64-65**
- Habana Vieja **66-74**
- Wandeling door Habana Vieja **70-72**
- Parque Central en omgeving **75-79**
- Cubaanse sigaren **80**
- Parque de la Fraternidad **81**
- El Morro en La Cabaña **82-83**
- Centro Habana **84-85**
- Vedado **86-89**
- Ervaar: Havana vanuit een oldtimer* **88**
- Miramar en Cubanacán **90-91**
- Behoud van het geloof **92-93**
- Ervaar: Santería* **92**
- Regla en Guanabacoa **94**
- Habana del Este **95-96**
- De buitenwijken van Havana **97-98**
- Ander moois in en rondom Havana **99-100**
- Hotels en restaurants **260-261**
-

Havana

De broeierige, veerkrachtige en onweerstaanbare stad Havana is rond een baai gebouwd. In deze metropool met 2,2 miljoen inwoners zijn grote delen verwaarloosd en geven de vervallen gebouwen en straten blijk van moeilijke tijden. Alleen het oude centrum met zijn nauwe straatjes, barokke kerken, paleizen en voorname huizen is een juweel.

Havana heeft een rijke en boeiende geschiedenis. San Cristóbal de Habana werd in 1519 gesticht en groeide al snel uit tot Spanje's toegang tot de Nieuwe Wereld, propvol bouwkundige hoogtepunten. De Parel van de Cariben bleef tot halverwege de 20e eeuw een bloeiende stad. In al die eeuwen kwamen er steeds meer mooie parken, lommerrijke boulevards, belle-epoque-herenhuisen, gestroomlijnde art-decoveenblokken, moderne villa's, grandioze monumenten en andere bouwwerken die getuigden van Havana's rijkdom en van de opzichtige overdaad en verfijning van de Cubaanse cultuur. De relatief losse zeden van de stad trokken Amerikanen, die op de casino's, *mojitos* en zondig vermaak als seksshows, cocaïnehuizen en andere verleidingen van de libertijnse Caribische mystiek afkwamen.

De postrevolutionaire periode is hard geweest voor Havana. De ooit zo trotse stad, werd ruim zestig jaar lang verwaarloosd en raakte in verval. Monstrueuze appartementenblokken in sovjetstijl vervingen de

NIET MISSEN:

- Een wandeling door de historische straten van Habana Vieja **66-74**
- De prachtige mausolea in Cementerio Colón **88**
- Een show in het Tropicana **91**
- Volg het spoor van Hemingway; bezoek het Museo Ernest Hemingway, Hotel Ambos Mundos en zijn favoriete bars **97**

Reisgids CUBA

Wereldwijd nemen experts van National Geographic een kijkje achter de schermen en dringen door tot de kern van de cultuur, de geschiedenis en het volk van een land. Dankzij National Geographic Reisgidsen kan hun ervaring de jouwe worden.

DE REIS INDELEN, een uitgebreide kennismaking met Cuba, zodat je je reis op je eigen wensen en interessegebieden kunt afstemmen.

ERVAAR unieke belevenissen, zoals de levendige Cubaanse muziek – van son tot salsa – die overal wordt gemaakt; een duikersparadijs ontdekken en het pad van Cuba's revolutionaire verleden volgen.

INSIDER TIPS van de schrijvers en fotografen van National Geographic, maar ook van plaatselijke deskundigen, over hun favoriete plekjes, praktische zaken en veel meer.

WANDELINGEN EN AUTOTOCHTEN, voorzien van duidelijke kaartjes, waaronder door Habana Vieja, het koloniale Camagüey en Cuba's idyllische noordkust.

EXCURSIES BUITEN DE GEBAADE PADEN, zoals een bezoek aan een tabaksplantage, een duik met haaien bij Santa Lucía en een wandeltocht naar Fidel Castro's voormalige guerrillahoofdkwartier La Comandancia de la Plata bij Santo Domingo.

NIET MISSEN Bij elk hoofdstuk vind je verwijzingen naar nadere informatie over sterk aanbevolen bezienswaardigheden en activiteiten.

PRACHTIGE KLEURENFOTO'S EN HANDIGE KAARTEN maken het eenvoudig te kiezen, je reis uit te stippelen en overal het mooiste te zien.

NUR 514

9 789043 936156